

Summary:**Museum aspects of heraldic objects**

Dubravka Peić Čaldarović

The Heraldry Collection of the Croatian History Museum was established in 1970. Being the smallest collection in the Museum it is one of the best-catalogued and most published collections.

The definition of a heraldic object is most directly linked with the concrete structural and functional qualities of each individual object that contains the image of the heraldic symbol. We distinguish between two of their basic categories: heraldic objects in the broad sense, which contain applications of heraldic symbols (regardless of their primary function), and two-dimensional and three-dimensional illustrations of coats of arms, in other words their portfolios, charters, grants of coats of arms and genealogies as specific schematised historical documents that imply coats of arms as one of the most important means of communication.

As a result of a unique and original combination of their value as documents and illustrations, heraldic museum objects had for a long time been regarded as belonging to arts and archives collections, so that they were dispersed in various art collections, libraries and archives.

The Heraldry Collection of the Croatian History Museum is a unique example of the organisation of heraldic museum objects as an autonomous entity.

Before they were brought together into an independent collection, the long and very gradual process of collecting heraldic museum objects began in the middle of the 19th century, when the first coat of arms was registered in the holdings of the Museum, and continued until 1973, when the collection was formally organised. Most of the heraldic objects were collected in stormy historical situations (after the fall of political systems), while a smaller number of objects came to the Museum through acquisitions and donations. The fewest number was collected in the 19th century since they were at that time a part of a family's documentation.

Today the Heraldry Collection of the Croatian History Museum holds real heraldic museum objects, more than 200 coats of arms, 17 royal grants of coats of arms and 18 genealogies. The largest group are family and personal coats of arms, and the most valuable ones date back to the age of the baroque, while the most numerous ones date from the beginning of the 20th century. The grants mainly date back to the baroque period, a smaller number from the 19th century, and only two from the beginning of the 20th century.

The creation of a complete "catalogue of coats of arms on disk" is the best foundation for a complex historical, heraldic and iconological analysis of heraldic objects in general.

We hope that museums, and not only interested amateur heraldists, will find the means and the strength to take the lead in the development of the scholarly research of heraldry.

**ZBIRKA ZOVKO U HRVATSKOME
POVIJESNOME MUZEJU U ZAGREBU**Lada Prister
Hrvatski povijesni muzej
Zagreb

studenome 1996. grad Zagreb je međunarodnim znanstvenim skupom i prigodnim izložbama obilježio 150. godišnjicu utemeljenja Narodnog muzeja.

Prve zbirke prije 150 godina stvorene su isključivo darovanim predmetima zaslužnih pojedinaca. Kolekcionari su svojim skupljačkim žarom, a kasnije darivanjem stvorili preduvjet za nastanak prvih muzejskih zbirki. One su se upotpunjavale i kupljenim predmetima, pa su tako za muzej kupljene i čitave privatne zbirke. Nameće nam se pitanje kakva je uloga skupljača i darovatelja od stvaranja prvih muzeja do danas?

Skupljanje i posjedovanje vrijednih predmeta koje nemaju funkcionalnu vrijednost bitna je čovjekova osobina. Skupljaču je cilj nabava predmeta istodobno i estetske i povijesne vrijednosti. Gdje će određeni predmet ili čitava kolekcija na kraju završiti ovisi o samom skupljaču.

Kolekcionari su često domoljubni i njihovo je domoljublje izrazitije ako žive izvan svoje domovine, a ono u određenim slučajevima određuje sudbinu skupljanja predmeta.

Proučavajući prve inventarne knjige muzeja, uočavamo da se nisu uvijek pomno upisivali svi darovani predmeti pa od osnutka muzeja do danas nedostaje više članaka i obavijesti o darovateljima i darovanim predmetima. Između darovatelja i muzeja često se uspostavila zanimljiva prepiska, što nam služi kao važan pokazatelj puta od nabave predmeta za privatnu zbirku do njegova smještaja u muzejsku ustanovu.

U godini, u kojoj smo proslavili 150. obljetnicu utemeljenja Narodnog muzeja, valja istaknuti da je Hrvatski povijesni muzej u Zagrebu dobio na dar vrijedne predmete. Gospodin Ivan Zovko, hrvatski iseljenik, koji živi u australskom gradu Adelaide, darovao je muzeju 2. kolovoza 1996. dio svoje vrijedne zbirke. U darovanoj su zbirci 135 predmeta i to: odlikovanja, značke, medalje, plakete, vojne oznake, stari kovani novac, jubilarni novac i žetoni.

Nakon predaje predmeta Muzeju objavljena su u dnevnom tisku dva članka u kojima darovatelj s nostalgijom govori o svom životu izvan domovine i o skupljanju predmeta numizmatike, faleristike i etnografije ("Vjesnik", 2. VIII. 1996., "Večernji list", 4. VIII. 1996.).

Gospodinu Ivanu Zovku, koji je 1937. godine napustio svoju domovinu, oduvijek je bila želja skupiti zbirku predmeta povijesne i umjetničke vrijednosti, vezanu uz događaje iz hrvatske prošlosti, te je kao cjelinu darovati nekoj hrvatskoj muzejskoj ustanovi. Kako kaže sam darovatelj, do većine je predmeta dolazio kupnjom i razmjenom po zemljama Europe. Najviše je predmeta nabavljeno u Engleskoj, Njemačkoj i Hrvatskoj. U Hrvatskome povijesnome muzeju čuva se velika zbirka odlikovanja, medalja, plaketa i značaka. Njezin se broj uvećao prije nekoliko godina darovanjem odlikovanja Zbirke Malinar, a sada je uvećana za još 19 odlikovanja.

Sva odlikovanja iz zbirke Zovko odnose se na razdoblje Nezavisne Države Hrvatske, a posebnu vrijednost imaju ordeni: Velered krune kralja Zvonimira s mačevima, Red krune kralja Zvonimira I. stupnja sa zvijezdom i hrastovim grančicama, te Red krune kralja Zvonimira I. stupnja s mačevima. Medalje i plakete odnose se na istaknute ličnosti i događaje iz

hrvatske povijesti: "Knez Fran Krsto Frankopan" u povodu 300. obljetnice Frankopanove smrti (1671.-1971.); srebrna medalja "Ban Petar Zrinski" u povodu 300. obljetnice smrti Zrinskoga (1671.-1971.), obje radovi hrvatskog medaljara Ivana Jegera.

Darovano je i nekoliko medalja koje prate događaje vezane uz Hrvatsku zajednicu u Australiji: srebrna medalja "200. godišnjica Australije" u izdanju Hrvatske zajednice Adelaide, te zlatna medalja "Hrvatska umjetnička izložba, Adelaide 1970".

Slijede jubilarne medalje vezane uz neki povijesni događaj ili istaknutu ličnost, a kovao ih je Bavarskoj Zlatko Tuđina; velika srebrna medalja "Tomislav, kralj Hrvatske (925.-928.," otkovana 1965., velika srebrna medalja "Kardinal Franjo Šeper" otkovana 1968. Ukupno je darovano 45 medalja.

Značke se također odnose na ličnosti i događaje vezane uz hrvatsku povijest. "Zagrebački zbor prvi velesajam u NDH (1941.," brončana značka "Matija Gubec 1573.-1973.". Darovana je 21 značka.

Vojne oznake su brojačano manja skupina predmeta i odnose se na razdoblje NDH. Ukupno je darovano šest komada.

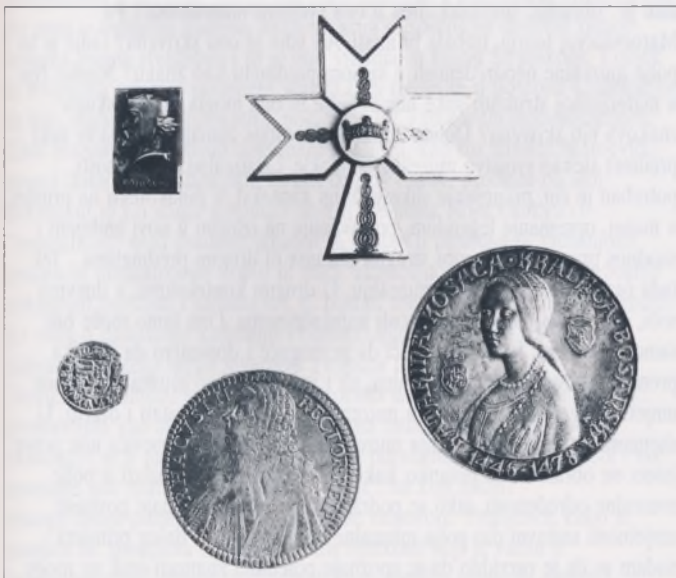
I na kraju, posebno vrijedna cjelina je zbirka staroga kovanog novca, žetona, te jubilarnog zlatnog i srebrnog novca.

Darovana 44 predmeta upotpunit će ne baš bogatu numizmatičku zbirku Muzeja. Numizmatička zbirka jedna je od mladih zbirki Hrvatskoga povijesnog muzeja i do sada se upotpunjavala uglavnom darovima kovanog i papirnato novca iz 19. i 20. stoljeća. Zbog toga posebno značenje imaju darovani srednjovjekovni novci iz pojedinih krajeva Hrvatske: dener kralja Bele IV. "Slavonski banovac", dener kralja Matije Korvina (1458.-1480.), novci Dubrovačke Republike i dr. Značajni su i jubilarni zlatni i srebrni novci, te novci Australije, Indije i Novog Zelanda.

Hrvatski povijesni muzej bi trebao imati veću zbirku novca iz razdoblja od 13. do 20. stoljeća kako za svoj budući stalni postav tako i za povremene povijesne izložbe, bez obzira na to što veliku numizmatičku zbirku imaju Arheološki muzej u Zagrebu i novoosnovani Bankovni muzej u Zagrebu. Predmeti zbirke Zovko zaista su vrijedan i nesvakidašnji dar, i muzej je posebno zahvalan darovatelju.

Bez obzira na skučenost prostora za izlaganje, muzej će morati stvoriti uvjete da vrijedne donacije budu dostupne javnosti.

Primljeno: 11.2.1997.

Dio predmeta iz zbirke Zovko, Hrvatski povijesni muzej
snimio: Igor Brzoja

Summary:

The Zovko Collection in the Croatian History Museum in Zagreb

Lada Prister

The first collections were created exclusively through the donation of objects by prominent individuals. When studying the Museum's inventory books we see that donated objects were not always thoroughly registered, so that from the time the Museum was founded to this day certain information about donors and donated objects is not available.

At times the donors and the Museum established an interesting correspondence.

For the 150th anniversary of its foundation the Croatian History Museum received a valuable collection as a donation from Mr Ivan Zovko, a Croatian emigrant who lives in the Australian city of Adelaide. He donated 135 objects to the Museum, including a valuable coin collection for which we will need to find room, regardless of the lack of exhibition space, so that it can be shown to the public.